

сѣки другъ престѣпникъ; ала ако този наказанъ папа прокълне императора, прокълтство-то много дѣйствувало върху умове-тъ и срѣшту него трѣбало съвсемъ други срѣдства да се употрѣбятъ. Трѣбало съ най-голъма тишина да се свали папа-та, и на мѣсто-то му да се тури новъ папа, който е длъженъ да прокълне своя предходникъ. Подиръ това пакъ било мирно; и успѣха на този или онзи папа зависелъ отъ множество-то на храбри и въоружени привърженици, които ималъ. Дордѣ седялъ на папския престолъ нѣкой глупавъ и никакъвъ човѣкъ, европейци-тъ споредъ обичая кланяли му се като на идолъ, безъ да мислятъ за друго нѣшто. Ако пъкъ папа-та билъ човѣкъ честенъ, уменъ и енергиченъ, изведнажъ излизалъ идола на срѣда-та и веднага се захващали исторически-тъ събития. Народа е гледалъ на папа-та като на Бога, и единъ добъръ папа можалъ е много добри нѣшта да направи. Престѣпления-та на папи-тъ и тѣхна-та политика не можли толкози да поврѣдятъ папство-то, колкото го повредила онази велика сила, която се нарича *напрѣдъкъ въ образование-то*. На за това най-опасни неприятели на папство-то сж били Испански-тъ Аравитени — Маври-тъ. Тѣ ослабили папство-то не съ орѣжие, ами съ неоторимо-то влияние на тънко-то раскошество, съ своя-та поезия, съ смѣла-та си философия и съ положителна-та си наука. Но върху това ще прикажемъ на читатели-тъ въ втора-та книжка.

КРАЙ НА ПЪРВА-ТА КНИЖКА.